

מראי מקומות - מועד קטן

ה:

א. אין מציינין

פי' תוס', אין צריך ציון, ואי גבי יו"ט מייירי הברייטא, י"ל דאסור, משום דאסור לטרוח ביו"ט. והק' רעק"א, הא איסור יש ג"כ לציין, דהא ע"י הציון יהי' שורפים לחנם תרומה וטהרות, והרי אמרי' דמוטב ישרפו לפי שעה ואל ישרפו עליו לעולם, ולמה פי' תוס' דאין צריך ציון, ולא תירץ.

ב. ואין מציינין על הוודאות

פרש"י, הואיל דברור לכולי עלמא דאית בי' טומאה ודאית, לא מטלטלי באותו מקום טהרות. והק' השפת אמת, למה לא יצינו על הוודאות, דלמא איניש אחריני לא ידע. וגם ק' לשון הסיפא "אבל מציינין על הספיקות", הלא אפי' אינו ספק, אלא שלא נתפרסם לכל, ודאי צריך לציין. ולכן כ' לפרש [אבל מודה שאין הראשונים פי' כן], דמייירי שיש בית הקברות, וסביביו איכא נמי ספיקות, כגון סככות ופרעות, דאז עושין הציון על הספיקות, וממילא יבינו דעיקר המקום בה"ק היא, ולהכי ציינו הסביבות. ואה"נ, כשאין ספיקות מציינין על הוודאין.

ג. מוטב ישרפו עליו תרומה וקדשים לפי שעה

פרש"י, דכל העובר על אותו כזית כשנקבר מחדש, שורפין טהרותיו, דעדיין לא חסר. וכ' הריטב"א דבאמת הול"ל להיפוך, דמוטב שיאכלו עליו תרומה בטומאה, שהרי כיון דליכא ציון, לא ידע דנטמא, ויאכל תרומה שהעביר שם, אלא דנקט שריפה איידי דבעי למימר ואל ישרפו עליו תרומה לעולם. אולם ע' בשיטה לר' יחיאל מפריס, דנקט דכוונת הגמ' לומר ישרפו ממש, והק', כיון שאין שם ציון, א"כ ליחוש דלמא מאהיל איניש עלה קודם שתחסר, ולא ידע דאיכא טומאה, ואתי למיכל תרומה וקדשים בטומאה [ולא ס"ל דזהו באמת מה דקאמר הגמ', כהריטב"א]. ותי' דכיון דבזמן מועט היא מתחסרת, ליכא למיחש להא, דקלא אית לה לטומאה, ומזדהרי בה אינשי, ואפי' אי איכא איניש דטעי ואזיל להתם, א"א דלא שמע וידע הדבר קודם שיאכלנה, ופריש ולא אכיל לה, אלא מישרף שריף לה.

ד. מנפח אדם בית הפרס והולך

פרש"י, משום דאם יש עצם כשעורה המטמא בהיסט, מתפזר ברוח. ומדברי הריטב"א ושיטה לר' יחיאל מפריס משמע

דע"י הנפוח יהי' יכול לראות אם יש עצם כשעורה, ועי"ז יכול ליזהר מליגע בו ומלהסיטו.

ה. שדה שמפטירים בה מתים...

משום יאוש בעלים נגעו בה

פרש"י, שכשמביאין המתים ממקום למקום לקבור, כשבאין בשדה סמוך לעיה, נפטרינן אלו שהביאום ממקומן והלכו להם, ובאין אנשי המקום ומקבלין אותן. ופעמים נדלדל שם אבר ונפל שם, ונתיימשו אלו על אלו והניחוהו שם. והק' הריטב"א, הא לשון דיאוש בעלים לא משמע כן, ואמאי קרי לאנשי עיר הראשונה בעלים. ועוד, מה הפטרת מתים שייך כאן, הא כאן הוי הפטרת חיים אלו מאלו. ועוד, הא זהו חשש רחוק לומר שנפל שם אבר, ואם נאמר דחיישינן שמא קברוהו שם, הו"ל כשדה שאבד בה קבר. ולכן פי' כפי' הר"ש, שהוא מקום רחוק מבית הקברות, מזומן להושיב שם המטה, ומתעוררין ובוכין שם, ואומר עליו צדוק הדין וענינין של מת, דהא מקרי הפטרה.

ו. יש בה אילנות, בידוע שנחרש בה קבר

פרש"י, שנחרש לאחר שציינוהו. והק' הריטב"א, מהכ"ת, דלמא כל החרישה הי' מקודם שציינוהו, וא"כ אולי לא נחרש בה הקבר כלל. ותי' כגון שהוא מקום שלא היו יכולים להתקיים שם בלא חרישה, וא"כ ע"כ גם אחר שציינוהו נחרש השדה. עוד הביא מיש מפרשים דאם היו שם האילנות מקודם, האיך היו קוברין שם לתת מכשול, שהרי יודעים שרגל הרבים מצויים שם. ועע"ש מש"כ בזה.

ז. ר' יהודה אומר עד שיהא שם זקן או

תלמיד, לפי שאין הכל בקיאים בדבר

פי' התוס' הרא"ש, דמה דיש שם אילנות בידוע שנחרש בה קבר, היינו משום דקיי"ל דאם הי' נאבד בה קבר אין מקיימין בו אילנות, אבל זהו רק אם יודעים הדין דאין מקיימין אילנות במקום שנאבד בה קבר. ולכן היכא שיש זקן, אע"פ שאינו בקי, אבל יכולים לשאול אותו למה נצטיינה, או אם יש בקי, וידוע הדין, וכל עניני העיר מוטלין עליו, אז יכולים לסמוך דע"כ נצטיין משום שנחרש בה קבר ולא משום דנאבד בה קבר, כיון שיש שם אילנות.